

Memo

memonummer 1
datum 25072018
aan Dhr N. Stuip
Dhr. A. Kuit
van P.G. Vos
kopie P. Zeinstra
project Waterpark Follega
projectnr. 219845
betreft Schets inrichtingsplan

Aanleiding en doel

Ten behoeve van het Waterpark Follega moet er natuur gerealiseerd worden ter compensatie van het oppervlak dat wordt ontwikkeld in de verhouding 1:1. Het doel is om de het oostelijke perceel in te richten als nat, kruidenrijk grasland.

Welke inrichtingsmaatregelen op gedetailleerd niveau genomen moeten worden om tot een nat, kruidenrijk grasland te komen, wordt nader uitgewerkt te worden in een inrichtingsplan. In dit inrichtingsplan wordt ook aandacht geschonken aan het beheer voor de komende vijf tot tien jaar, zodat de omvorming van het gebied ook duurzaam kansrijk is en blijft voor genoemde soortgroepen. In deze memo worden enkele lijnen voor het inrichtingsplan uitgezet.

Inventarisatie

- Volgens de bodemkaart (StiBoKa) gaat het om koopveengronden. Het gebied heeft grondwatertrap II. Dit betekent dat de waterstand in de winter op minder dan 40 cm onder het maaiveld zit, maar 's zomers wegzakt tot een diepte tussen 50 en 80 cm onder maaiveld (gegevens rond 1980). Uit het bodemonderzoek blijkt dat het aanwezige kleidek een dikte heeft van meestal 0,30 tot 0,50 m. Daaronder ligt 1 à 1,5 m veen.
 - De vereisten die door de provincie zijn aangegeven, sluiten aan bij de bodemkaart: *het waterpeil reguleert de beschikbare hoeveelheid voedsel voor volwassen steltloperweidevogels in de bovenste bodemlaag en oefent sterke invloed uit op de grasgroei. Als optimale waterpeil geldt dat deze in het voorjaar ongeveer 20-40 cm beneden het maaiveld (-mv) staat. In mei/juni zakt het waterpeil niet dieper weg dan 45-60 cm –mv.*
 - Boezempeil -0,52 m NAP (ZP en WP); polderpeil -1,80 m NAP.
 - De hoogteligging volgens het *Actueel Hoogtebestand Nederland* varieert tussen ca -1,10 en -1,40 m NAP.
 - Drooglegging volgens *Watergebiedsplan* (2016) gemiddeld voor peilgebied 71-75 cm.
 - Nagevraagd bij Arjan Wiersma: bolling grondwater in klei/veengrond over een lengte van 90 m bedraagt één tot enkele decimeters. Als je greppels teveel uitdiept, hebben de greppels een drainerende werking.
 - Huidige ecologische waarden - Natuurtoets is van 2010 > nagaan of actualisatie vereist is. Natuurtoets is op enkele punten niet volledig. *Ringslang* mist, maar indien aanwezig kan hiermee rekening worden gehouden. *Grote modderkruiper* mist, indien aanwezig heeft dit consequenties ten aanzien van graafwerk en afdammen - er is dan een ontheffing nodig.
 - Veldbezoek: watergang bedekt met kroos, zeer eutroof en troebel met een dikke laag dunne bagger.
- Kennisdocument Grote modderkruiper*: behoort niet tot het habitat. Diepte waterbodem 70 tot 90 cm.

Uitgangspunten ontwerp:

Streefbeeld

Door de provincie is als streefbeeld voor het gebied aangegeven: *In het natte, kruidenrijke grasland komt interessant bloeiende flora voor en het wordt gebruikt door weidevogels als nestlocatie. In de winter zijn dit soort graslanden erg van belang voor ganzen en zwanen, terwijl steltlopers er gedurende de trek graag gebruik van maken. De bloeiende grassen trekken insecten aan, die weer als voedsel voor allerlei andere (vogel)soorten dienen.*

Watersysteem

- Water vasthouden in de winter. Van nature is er in de winter een neerslagoverschot. Hoe natter het land in het voorjaar is, hoe trager de vegetatie op gang komt. Weidevogels profiteren hiervan, omdat de kuikens beter in open, relatief korte vegetatie uit de voeten kunnen, dan in dichte, lange vegetatie. Het gebied wordt geïsoleerd van de omringende waterschapssloten.
- Om het waterpeil te kunnen reguleren een stuwte of stuwwal aanbrengen.
- Het waterpeil kan indien nodig worden opgezet met een mobiele pomp of met een vaste opstelling (denk bijv. aan windmolentje of pomp met zonnepaneel). Water uit het gebied van It Fryske Gea heeft waarschijnlijk betere kwaliteit om te gebruiken dan water uit landbouwwater uit waterschapssloten.
- De huidige greppelstructuur wordt verdiept en verbreed met natuurvriendelijke oevers en met elkaar verbonden om water in- en uit te kunnen laten via stuw. Hierdoor is het gebied vochtiger en neemt de variatie op kleine schaal toe. De greppels worden verdiept tot maximaal -1,70, zodat er met het dalen van de waterstand vanaf het voorjaar tot de zomer steeds vochtige oevers en ondiep water aanwezig is. Eventueel droogvallen gebeurt pas als het broedseizoen al voorbij is.
- natuurvriendelijke profielen, 1:10 tot 1:20, vloeiende lijnen tot op bodem greppels
- de diepe watergang die het perceel doorsnijdt wordt verondiept, zodat de bodem op -1,70 komt te liggen, om het drainerende effect ervan tegen te gaan.
- Vrijkomende voedselrijke top laag afvoeren naar nieuwe kade van het Waterpark Follega .
- Stuw / stuwwal: -1,30 m NAP: Vóór half maart water opzetten tot -1,30 m NAP. In de periode half maart tot half juni mag het peil niet verder zakken dan -1,70 m NAP (greppels praktisch droog). Waarschijnlijk is het nodig om te pompen. Schema: maart -1,30; april -1,40; mei -1,50, juni -1,60; vanaf half juni niet meer pompen.

Vereisten vanuit de weidevogels

- Mozaïek van korte vegetatie om te foerageren en langere vegetatie als dekking; variatie in hoogteligging zoals hiervoor beschreven.
- Kruidenrijk grasland, op gang helpen door oevers en vergraven delen in te zaaien met inheemse kruidenmengsels, met soorten als scherpe boterbloem, pinksterbloem, echte koekoeksbloem, moerasrolklaver en kale jonker.

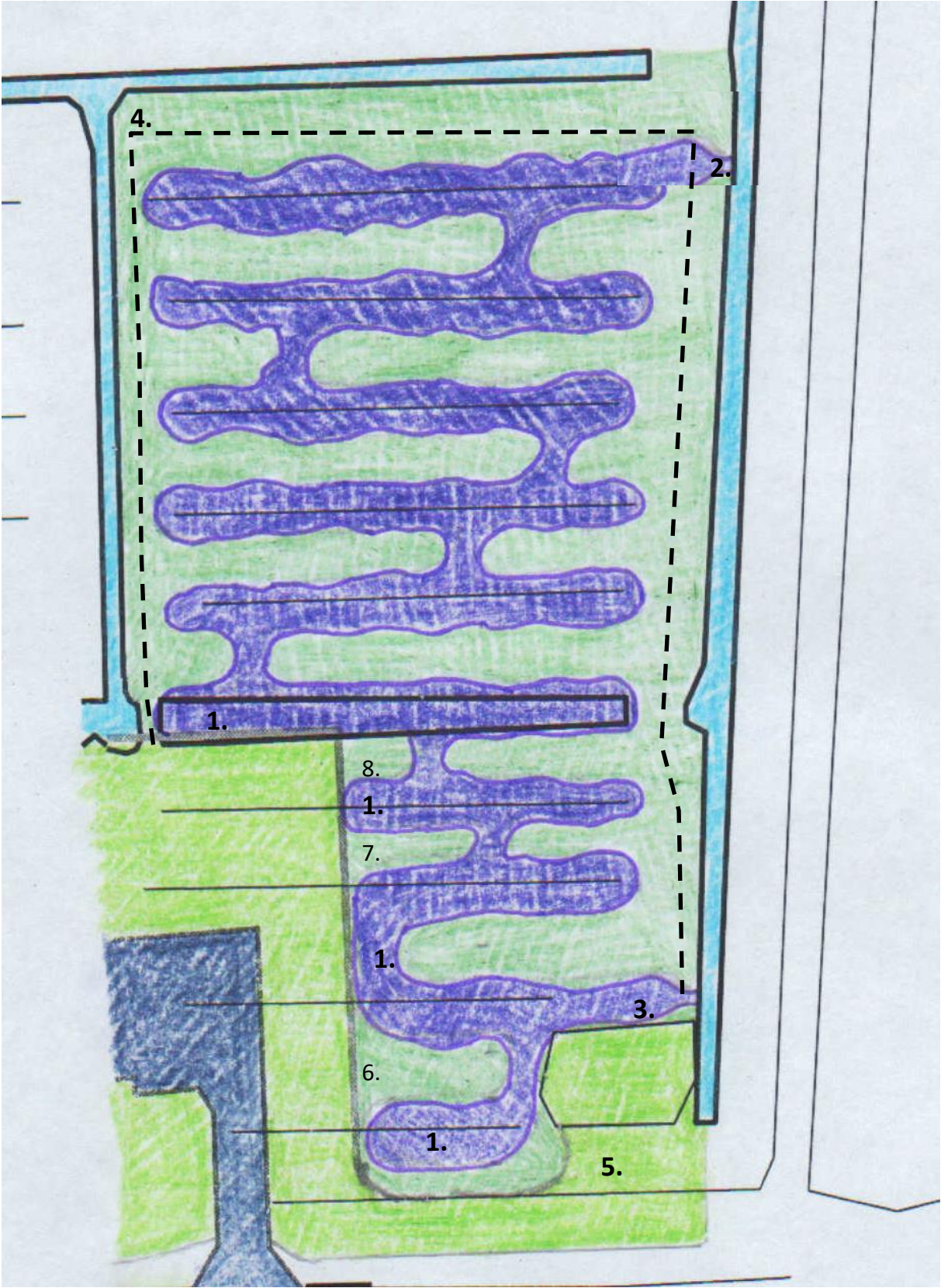
Ontwerp (schets) - volgende pagina

De aanwezige landschappelijke lijnen in de vorm van de greppels worden versterkt, maar de uitvoering daarvan is speels met natuurlijke vormgeving.

Legenda

1. kwelzone (obv verschil boezempeil/polderpeil) - ecologische potentie voor waterkwaliteit en oevervegetaties;
2. stuw of stuwwal (-1,30/-1,10 NAP);
3. indien nodig locatie voor mobiele / tijdelijke pomp;
4. onderbroken streep: indien nodig op peil -1,20 m NAP brengen om voorjaarspeil te realiseren;
5. locatie waar bij voorkeur een teveel aan grond kan worden opgebracht indien voorradig, aansluitend op kade en locatie hoogspanningsmast;
- 6, 7 en 8: locaties waar eventueel grond kan worden opgebracht indien voorradig, waardoor overgang met kade wordt verzacht.

Paars gekleurd - ligging greppels en laagtes - beheren als hooiland, net als "overig groen gekleurd";
Overig groen gekleurd (nummer 4 in inrichtingsschets) - hooiland tot 15 juli, beweiden in nazomer/herfst;
Grasgroen gekleurd (hoog en droog, oftewel nummer 5 in inrichtingsschets) - beheren als kamgrasweide; jaarrond begrazing (in afwijking van rest van het gebied); eerste jaren intensief met het oog op de voedselrijkdom, later extensiever.

Dwarsprofiel (volgende pagina)

Er liggen geen metingen in het veld onder; het betreft een schets. Eerst uitgegaan van profielen van 1:10 tot 1:20, maar daarna aangepast, zodat verhouding water/land bij peil -1,30 m NAP is 50/50.

Legenda

Blauw: waterpeilen

Zwart: oorspronkelijk profiel

Paars: nieuw profiel

Uitvoering

Bij het afgraven komt hoofdzakelijk klei vrij op basis van het bodemonderzoek. Bij de greppels zal veen gaan dagzomen, dit is kwetsbaar voor berijding. Zo werken dat afgegraven delen niet meer worden bereden.

Doorkijk naar het beheer

- maaien en afvoeren heeft als doel de verschraling, omdat de huidige grond te voedselrijk is. Maaisel een paar dagen laten drogen op het perceel om zaden te laten vallen, daarna verzamelen en afvoeren;
- verzuring als gevolg van hemelwater, maaien en afvoeren moet worden tegengegaan door enige bemesting. Dat kan hier door beweiding. Beweiding versnelt de nutriëntenkringloop, waardoor nutriënten weer beschikbaar komen voor groei; mest buffert tegen verzuring.
- half juli tweederde maaien en afvoeren, daarna extensief nabeweiden
- een derde niet maaien is belangrijk voor insecten, extensieve beweiding in nazomer vergroot variatie in vegetatiehoogte.
- nabeweiding stoppen als grasgroei stopt, waarbij tweederde kort gegraasd is met het oog op overwinterende ganzen en eenden.
- greppels kunnen vanwege natuurvriendelijk profiel mee in het maaibeheer; geen zwaar materieel gebruiken.
- hogere delen, zoals kade en deel bij hoogspanningsmast (inclusief locatie hoogspanningsmast) laten begrazen; oevervegetatie langs Follegasloot uitrasteren.

